

Računarstvo i informatika III

Rok za predaju domaćih 8.11/17.11. (III blok)

Vrednost: korektno urađen domaći = 10 poena na II testu

I Brojevni sistemi

1. Ako se za prikaz binarnog broja koristi razvijen eksponencijalni zapis, broj se lako prevodi u dekadni brojni sistem kao u sledećem primeru:

$$\begin{aligned} 1110_{(2)} &= 1 \cdot 2^3 + 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^1 + 0 \cdot 2^0 \\ &= 8 + 4 + 2 + 0 \\ &= 14_{(10)} \end{aligned}$$

Korišćenjem navedene procedure prevesti u dekadni brojni sistem sledeće binarne brojeve:

- a) $1100_{(2)}$ _____ b) $101_{(2)}$ _____
c) $10001_{(2)}$ _____ d) $10101101_{(2)}$ _____
e) $11100111_{(2)}$ _____ f) $10111101_{(2)}$ _____

2. Kompletirajte sledeće zapise:

a) _____ $(2) = \_ * \_ + \_ * \_ + \_ * \_ + \_ * \_ + \_ * \_ = 16 + 0 + 4 + 0 + 1$
 $= 21_{(10)}$

b) $110000_{(2)} = \_ * \_ + \_ * \_ + \_ * \_ + \_ * \_ + \_ * \_ + \_ * \_ = \_ + \_ + \_ + \_ + \_ + \_ =$
_____ (10)

c) _____ $(2) = 1 * 25 + 0 * 24 + 1 * 23 + 0 * 22 + 1 * 21 + 1 * 20 = \_ + \_ + \_ + \_ + \_ +$
_____ $=$ _____ (10)

3. Zabeležite (kodirajte) sledeće binarne brojeve u oktalnom brojnom sistemu:

- a) 110110011 _____ b) 1010101 _____
c) 1110001101 _____ d) 1010 _____
e) 11010 _____ f) 100000001001 _____
g) 101011011111 _____ h) 10111011 _____

4. Zabeležite (kodirajte) sledeće oktalne brojeve u binarnom brojnom sistemu:

- a) 476 _____ b) 1045 _____
c) 201 _____ d) 3321 _____
e) 1001 _____ f) 456 _____
g) 1327 _____ h) 717 _____

5. Kompletirajte sledeće zapise:

a) _____ $(8) = \_ * \_ + \_ * \_ + \_ * \_ = 192 + 56 + 0 =$ _____ (10)

b) $1011_{(8)} = \_ * \_ + \_ * \_ + \_ * \_ + \_ * \_ = \_ + \_ + \_ + \_ =$ _____ (10)

6. Zabeležite (kodirajte) sledeće binarne brojeve u heksadekadnom brojnom sistemu:

- a) 110110011 _____ b) 1010101 _____
c) 1110001101 _____ d) 1010 _____
e) 11010 _____ f) 100000001001 _____
g) 101011011111 _____ h) 10111011 _____

7. Zabeležite (kodirajte) sledeće heksadekadne brojeve u binarnom brojnom sistemu:

- a) $A12$ _____ b) CAB _____
c) $4F03$ _____ d) FED _____
e) $DE161$ _____ f) $40F0B$ _____
g) 1010 _____ h) 777 _____

8. Zapišite 8-bitni zapis (ili 8 najmlađih binarnih cifara iz binarnog zapisa) i odgovarajući heksadekadni ekvivalent sledećih dekadnih brojeva:

- a) 127 _____ b) 128 _____

10. Kompletirajte sledeću tabelu:

Dekadno	Binarno	Oktaľno	Heksadekadno
0.92	1101111.1011000		
		276.532	1.00C
.25		3.33	

3. BCD kodovi

1. Sledećom tabelom dati su neki od internih (BCD) kodova brojnih podataka.

	8421 NBCD	XS3 Stibitz-ov	2421 Aiken-ov	5421	84-2-1	753-6 ciklični1 Grayov	ciklični2
0	0000	0011	0000	0000	0000	0000	0000 0001
1	0001	0100	0001	0001	0111	1001	0001 0101
2	0010	0101	0010	0010	0110	0111	0011 0111
3	0011	0110	0011	0011	0101	0010	0010 1111
4	0100	0111	0100	0100	0100	1011	0110 1110
5	0101	1000	1011	1000	1011	0100	0111 1100
6	0110	1001	1100	1001	1010	1101	0101 1000
7	0111	1010	1101	1010	1001	1000	0100 1001
8	1000	1011	1110	1011	1000	0110	1100 1011
9	1001	1100	1111	1100	1111	1111	1000 0011

Kod je komplementaran ako su kodovi komplementarnih dekadnih cifara (čiji je zbir jednak najvećoj cifri, tj. 9) takvi da njihov zbir jednak 1111 - tj. najvećem binarnom broju koji se može zapisati sa 4 cifre. Od navedenih kodova komplementarni su:

Kod je težinski ako jedinici na svakoj poziciji uvek možemo pridružiti odgovarajući težinski ekvivalent. Na primer, kod prirodnog BCD kod (NBCD) jedinica na poziciji 20 uvek vredi 1, na poziciji 21 -2, 22 - 4 i 23 - 8, pa se ovaj kod zove i kod "8421". Od navedenih, težinski su:

Kod je cikličan ako se kodovi uzastopnih cifara razlikuju samo na jednoj poziciji. Od navedenih kodova svojstvo cikličnosti imaju:

Kod je paran ako se kodovi svih parnih cifra završavaju istom binarnom cifrom, a svih neparnih onom drugom binarnom cifrom. Od navedenih svojstvo parnosti zadovoljavaju:

5

2. Napisati sledeće dekadne brojeve u NBCD kodu (8421):

- a) 7.77 _____ b) 12.139 _____
c) 313.8 _____ d) 101.59 _____

3. Predstaviti dekadni broj 847

- a) u NBCD kodu (8421) _____
b) u EJKENOVOM kodu (2421) _____
c) u STIBITZOVOM kodu _____
d) u GREJOVOM kodu _____

4. Zapisati sledeće NBCD brojeve u dekadnom brojnom sistemu:

- a) 1100110.00111 _____
b) 110100.001 _____

5. Zadati broj 1000 0101 0001 1001 u NBCD kodu. Zapisati taj isti broj u:

- a) Ejkenovom (2421) kodu _____

- b) Stibitz-ovom "višak 3" kodu _____
 c) BCD kodu sa težinama 84(-2)(-1) _____
 d) BCD kodu sa težinama 753(-6) _____
 6. Dat je niz binarnih cifara 0010010000110101. Dekodovati taj niz ako on predstavlja:
 a) dekadne cifre u NBCD kodu _____
 b) dekadne cifre u Grejovom kodu _____

4. Registrovanje celih brojeva

1. Koji je redni broj najstarijeg (H.O) bita u bajtu? _____ A u reči? _____
 Koliko u dvostrukoj reči? _____
 2. Koliko bitova ima u bajtu (byte)? _____ A koliko bajtova u dvostrukoj reči? _____
 3. Koji je redni broj najmlađeg (L.O) bita u starijem polubajtu - niblu (nibble) bajta?
 _____ A redni broj najstarijeg bita u mlađem niblu? _____
 4. Koje karaktere u asemblerskim programima koristimo kao sufiks za oznaku
 heksadekadnih brojeva? _____ Binarni brojeva? _____ A dekadnih? _____
 Ako se iza broja ne napiše sufiks, koji se brojni sistem podrazumeva? _____

POTPUNI KOMPLEMENT

Primer: Izračunajte potpuni komplement 16-bitne vrednosti F1Eh

- s 1) Konvertujemo vrednost u 16-bitni binarni broj F1Eh = 0000 1111 0001 1110b
 s 2) Invertujemo sve bitove . NOT 0000 1111 0001 1110 = 1111 0000 1110 0001
 s 3) Dodamo jedan. 1111 0000 1110 0001 + 1 = 1111 0000 1110 0010
 s 4) Vratimo nazad u heksadekadni zapis. -(F1Eh) = F0E2h

Primer: Izračunajte potpuni komplement 16-bitne vrednosti F0E2h:

- s 1) Konvertujemo vrednost u 16-bitni binarni broj : F0E2h = 1111 0000 1110 0010b
 s 2) Invertujemo sve bitove. NOT 1111 0000 1110 0010 = 0000 1111 0001 1101
 s 3) Dodamo jedan . 0000 1111 0001 1101 + 1 = 0000 1111 0001 1110
 s 4) Vratimo nazad u heksadekadni zapis. 0000 1111 0001 1110b = 0F1Eh.

Napomenimo da je: -(-F1Eh) = F1Eh.

4. Koliko iznose najmanji i najveći dekadni broj koji se mogu zapisati
 sa 8 bitova bez znaka _____ sa 8 bitova u PK _____
 sa 16 bitova bez znaka _____ sa 16 bitova u PK _____
 sa 32 bita bez znaka _____ sa 32 bita u PK _____

bajt (byte)

reč (word)

dvostruka reč (double word)

5. Koliko iznosi -FFFFh? _____

6. Ako pretpostavimo da su sledeći heksadekadni brojevi sadržaji 8-bitnih registara u kojima se čuvaju brojevi u potpunom komplementu, koji od njih predstavljaju negativne brojeve?

- a) 24 b) AD c) 7D d) 83

7. Ako pretpostavimo da su sledeći heksadekadni brojevi sadržaji 16-bitnih registara u kojima se čuvaju brojevi u potpunom komplementu, koji od njih predstavljaju negativne brojeve?

- a) 1024 b) 00AD c) 7AAD d) 8023

8. Ako pretpostavimo da su sledeći heksadekadni brojevi sadržaji 32-bitnih registara u kojima se čuvaju brojevi u potpunom komplementu, koji od njih predstavljaju negativne brojeve?

- a) 11111024 b) FFFFDEAD c) 7FFFDEAD d) 80000000

9. Prevedite sledeće označene binarne brojeve zapisane u obliku potpunog komplementa (PK) u dekadni brojni sistem

1000000000111111 _____ 1000111000111001 _____

0000100100100000 _____ 0100000000000000 _____

1100000000000000 _____ 1010001001100111 _____

10. Znakovno proširite sledeće heksadekadne brojeve na 16 bitova i na 32 bita. Zapišite svoje odgovore u heksadekadnom sistemu.

FF _____ 72 _____
0F _____ 82 _____

5. ASCII kodovi

Standardni ASCII set karaktera sadrži 128 različitih kodova koji reprezentuju različite vrste znakova. Većina računara koristi 8-bitnu reprezentaciju ASCII karaktera, pri čemu je H.O. bit postavljen na 0 (umesto izvornog 7-bitnog koda).

ASCII zapis se lako deli u 4 grupe korišćenjem bitova 5 i 6 na sledeći način:

Bit 6 Bit 5 Grupa karaktera

0	0	Kontrolni karakteri
0	1	Cifre & Interpunkcijski znaci
1	0	Velika slova & Specijalni znaci
1	1	Mala slova & Specijalni znaci

Treba imati na umu sledeće činjenice:

Kod blanko znaka manji je od koda ma kog slova, cifre i uopšte, ma kog grafičkog simbola;

Kodovi cifara uređeni su u uzastopnom rastući redosled. Zato kada je zadovoljena nejednakost:

$\text{kod('0')} \leq \text{kod}(\text{znak}) \leq \text{kod}('9')$ znamo da je znak cifra i da važi: $\text{kod}(i) = \text{kod}('0') + i$; gde je $0 \leq i \leq 9$.

Primitimo da je $\text{kod}('0') < 0$.

Kodovi velikih slova latinice A..Z (26 slova) uređeni su saglasno abecedi. Zato kada je zadovoljena nejednakost: $\text{kod}('A') \leq \text{kod}(\text{znak}) \leq \text{kod}('Z')$ znamo da je znak veliko slovo i da je kod i-tog velikog slova (pri numeraciji od 0) jednak zbiru $\text{kod}('A') + i$;

Analogno tvrđenje važi za mala slova;

1. Dekodirajte sledeće poruke zabeležene u ASCII kodu:

- a) 63 61 72 _____
b) 4E 49 4C _____
c) 31 39 38 39 31 39 39 30 31 39 39 31 _____
d) 53 61 73 74 61 6E 61 6B 20 6A 65 20 69 73 70 72 65 64 20 41 6C 62 61 6E 69 6A 65 20 75 20 73 72 65 64 75 20 75 20 32 33 2E 33 30 _____

2. Kom dekadnom broju (ili slovu abecede - vodite računa o velikim i malim slovima) odgovara binarni sadržaj registra 00110111 ako se interpretira kao

- a) pakovan BCD broj _____
b) označen broj _____
c) ASCII kod _____

3. Kom dekadnom broju (ili slovu abecede - vodite računa o velikim i malim slovima) odgovara binarni sadržaj registra 01100001 ako se interpretira kao

- a) pakovan BCD broj _____
b) označen broj _____
c) ASCII kod _____

4. Kom dekadnom broju (ili slovu abecede - vodite računa o velikim i malim slovima) odgovara binarni sadržaj registra 01000001 ako se interpretira kao

- a) pakovan BCD broj _____
b) označen broj _____
c) ASCII kod _____

LOGIČKE OPERACIJE

5. Izračunajte

FACEh AND F0F0h _____ FBh AND 54h _____

12h OR 34h _____ FBh OR 54h _____

5Ah XOR A5h _____ NOT 4Fh _____

6. Koju logičku operaciju treba izvršiti da bi se konvertovala mala slova u velika? _____

Za konverziju velikih u mala slova? _____

Za alternativnu promenu - velikih u mala, a malih u velika?

_____